

յանձնառու թիւններու մասին պէտք է գործադրութիւն ըլլայ ձեզի: Այդ մասին ձեզի ապահովութիւն երաշխաւոր է Աստուած եւ Ան բաւական է իրրեւ վկայո՛ւ:

Գահիրէ

ԳԵՌՐԻ ՄԸՍԸԼԵԱՆ

ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՅՕԴՈՒՍԵՆԻՍ ԾՐԳ ԵՒ ԵՐԳ ԵՄԵՐՈՒՄ
ԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԱՌՔԻՒՆ

Գրիգոր Բ. Վկայասէր կարողիկոս 1075 ին Նեղիպոս այցելեց եւ յաջորդ տարին իր Գրիգորիս Բեռնոյին արեւելիս կոպոս կարգեց Տեղւոյն հայոց, Այնուհետեւ հայոց թիւր շուտով անեցաւ Նեղիպոսի մէջ՝ Կիլիկիոյ մարզերէն հոն գաղթողներով: Գրիգորիս ունէր երեք եղբայրներ, Վահրամ, Ապիրոս եւ Վասակ: Ասոնցմէ Վահրամ եւ Վասակ եւս, իրենց եղբոր պատճառով արեւելքէն միջոցին կամ քիչ յետոյ, եկան Նեղիպոս եւ այնտեղ ծառայութեան մէջ յաւաքացան: Վահրամ Արար պատիւներուն յիշած Պէհրամ Թախէտլուանն է, որուն մասին խօսուած է այս եւ նախորդ յօդուածներուն մէջ: Իսկ Վասակ զինուորական բարձր ասիականով կը մնար Սալիսայ կողմերը, հին Թեբէի մօտ, ուր աւելի բազմաթիւ էին հայերը, եւ հոն, Ռոստովանի ապստամբութեան ատեն, դաւի մը զոհ գնաց: Ապիրոս մնացեր էր հայրենիք, ի զուլիս իրենց քնանեկան ժառանգութեան: Սա ունէր հինգ զաւակներ. Տահան, Ներսէս, Վասիլ, Գրիգորիս եւ Մարիամ: Ասոնցմէ Գրիգորիս եղաւ ապա Գրիգոր Գ. կարողիկոս, Ներսէս՝ Շնորհալի հայրապետ: Իսկ Մարիամ մայրն է խալիֆային երկրորդ նամակին մէջ յիշուած «Պասիլի եւ Զարգալի» եւ ուրիշ Պահրամին: Հետեւաբար եւ Պասիլ եւ Զարգա՝ Շնորհալիի Վասիլ եւ Տահան եղբայրներն են նոյն իսկ, որոնք իրենց հօր եղբայրներնուն, Վահրամի եւ Վասակի մօտ գացած էին Նեղիպոս: Տահան, որ ի պատմութեան կը յիշուի նաեւ իբրեւ Զօրավար, հաւանական է որ արաբներուն մէջ Զարգա կը կոչուէր անուան աղաւաղումով:

Կ. Խ.

ՀԱԼԷՊԻ ՀՈԳԵՏՈՒՆԸ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՆԵՄԱՐՆԵՐ)

Սալիպէ Թաղի արեւմտեան ծայրին վրայ եւ Ս. Քառասուն Մանուկ եկեղեցիէն հարիւ հարիւր քայլ հեռու հիմնարկութիւն մըն է Հալէպի մէջ, որ անխլաւատակ ժամանակներէ ի վեր եղած է իջեան մը բոլոր այն ուխտաւորներուն, որոնք Հայաստանի եւ Փոքր Ասիոյ եւ Կիլիկիոյ ամէն կողմերէն Ներսապէ մ'էր կ'երթային ու կը վերադառնային, երկրպագելէ յետոյ Ս. Գերեզմանին առջեւ:

Հալէպ քաղաքը ո՛չ իր մէջ, ո՛չ ալ մօտաւոր շրջակայներուն վրայ հայկական ունէ վանք չի յիշեր. եւ սակայն Հալէպի Հոգեւորական կրօնաքննական հաստատութիւն մը, ո՛չ սակայն բաւին տառական իմաստովը. այսինքն վանք մը իր վանահայրով ու միաբաններով, իր այգիներովն ու արտերովը եւ քիչ շատ մօտաւոր աշխատանքով: Հոգեւորական դարերէ ի վեր գոյութիւն ունեցած է պարզապէս իրր հոգեւոր պանդոկ, հանգիստ տալու վերէն կամ վալէն հոն հասնող ուխտաւորներուն:

Հոգեւորական արդի վիճակը, զրեթէ անփոփոխ, աւելի քան երեք դարու հնութիւն ունի միայն. ան, սակայն, շատ աւելի հին դարերու մէջ գոյութիւն ունեցած է, պարզ այն փաստով՝ որ հնագոյն ժամանակներէն ասորի մարդկային հեղեղ մը, հայ աշխարհէն, զմայլելի պաշտումով մը եւ ի գլին ծանր զոհողութեանց, անցած է Միւս եւ Փոքր Հայքի բարձունքներէն, մօտ իրիկեան լեռանց միջով, քալած է Սուրիոյ առաջապաններէն եւ ուխտի գացած Գրիգորի Ս. Գերեզմանին եւ հայ երուսաղէմէն:

Հոգեւորական սկզբնական շինութեան պատմութիւնը արտաքին աղբիւրներէ յիշատակուած չէ, որքան գիտեմ. բայց կայ ներքին վաւերական աղբիւր մը որ կը մնայ մինչեւ այսօր եւ որմէ յայտնի կ'ըլլայ որ ան կառուցուած է 1624 ին Գրիգոր Բ. Գահիրեցիի Պարթաւազի (Պարտիսէ) օրով, ըստ հետեւեալ արձանագրին.

1. — 1624. «Ջառաջնորդութեւ. Սր. Աթոռն. Եմի. Գրգր. Արքեպիսի. կամօն Այ. չինեցօ Հպտոն. սր. Եմի. Յէլ. Սրյն. Յըրյ.